

MÄNS HEDER

Att vara både offer
och förövare

Astrid Schlytter Devin Rexvid

Rykten

Äktenskapstraditioner

Paternalism

Könnssegregering

Könstympning

**Kontrollmekanismer för
att upprätthålla heder**

Äktenskapstraditioner i hederskulturen

- * Rent blod och gott namn
- * Arvsrätten i patrilinejära samhällen
- * Heder som börda
- * Republic of cousins
- * Vad investerar föräldrar i?

Barn- och tvångsäktenskap

۵۲ / تاریخ اجتماعی روابط سکسی در ایران

تصویر شماره ۱/۱ آزمایش پرتاب کلاه

Pojkar blir bortgifta

Föräldrar	Flickor	Pojkar
Beslutar inte	73	82
Kontrollerar i efterhand	14	9
Beslutar i dotters/sons ställe	13	9

Stärkt skydd mot barn- och tvångsäktenskap

1. Tvångsäktenskap är kriminaliserat. Även vissa äktenskapsliknande förbindelser, som inte är giltiga äktenskap, omfattas (informella äktenskap).
2. Barnäktenskap är kriminaliserat. Här inkluderas även de informella äktenskapen. Lagens räckvidd gällande asylsökande.
3. Möjligheten att få dispens för att ingå barnäktenskap slopats.
4. Stämpling grund för lagföring.

Stärkt skydd mot tvångs- och barnäktenskap

- * Förbud mot barnäktenskap
- * Inga dispenser
- * Kriminalisering – gränsen är ”utsatt belägenhet”

Äktenskapstvång

- * Lag: stärkt skydd mot tvångs- och barnäktenskap
- * Brott: äktenskapstvång fängelse i högst 4 år
- * Till skillnad från olaga tvång kommer äktenskapstvång vidare att vara straffbart redan om någon vidtar åtgärder för att förbereda eller försöka få till stånd ett tvångsäktenskap.
- * ÄT som någon med anknytning till Sverige begått lagförs i Sverige

Vad som gäller särskilt för barn

Eftersom barn (vanligen) är i en **beroendeställning** i förhållande till föräldrar (och andra närstående)

kan barnet se det som **lönlöst** att försöka motsätta sig ett äktenskap.

Detta är att vara i ”**en utsatt belägenhet**”.

Fall av kusin- och tvångsäktenskap

Fall Norge

- * Flickan (A) = 13 år och Pojken (M) = 19 år
- * Växt upp tillsammans, som syskon
- * Pojken på väg in i det norska samhället, arbete, bostad utanför familjen och kärleksrelation
- * Ingås i Norge

Fall Sverige

- * Flickan 20 år uppväxt i Irak, han 19 år i Sverige
- * Han självständigt liv i Sverige
- * Ingås i Irak

Varför behövde A gifta sig med M?

För att A (flickan) som är 13 år och lydig eller
för att M (den unge mannen) som är 19 år och på väg in
i majoritetssamhället skulle kontrolleras?

Sannolikt det senare: att han kontrolleras genom att
han behöver kontrollera sin kusin

Flicka A säger upprepade gånger nej - hon gör motstånd

- * Hon gör det redan under bröllopskvällen – vill följa med sin mamma hem
- * På bröllopsnatten vägrar ha samlag
- * Fortsätter vägra samlag
- * Vill inte bo permanent hos sina svärföräldrar, tvingas med omfattande våld
- * Hon hotar med att söka samhällets hjälp – utsätts för dödshot
- * Genom ett fabricerat läkarintyg, om att hon har en smittsam blodsjukdom, gör hon något aktivt.

Hennes motstånd

- * Behöver våldta henne för att försöka göra henne gravid – som är familjens förväntan.
- * Han brutaliserades av att använda våld –av våldtäkterna.
- * Han säger till henne att han äger hennes kropp.
- * Pågår i 3 år

Fall Sverige

En ung man (Amar).... "Stjärnlösa nätter")

- * "Jag offrade min egen framtid för att min far skulle acceptera mig."
- * "Far beordrade mig och jag lydde."
- * "Jag hade mot min vilja sagt ja. Jag kände mig våldtagen. Mitt liv var en handelsvara och de sålde mig billigt."

Vad gör hederssystemet med dessa unga män?

Norge = våldsam, våldtäktsman,
M får 6 års fängelse
A beskriver våldtäkterna som outhärdliga

Sverige = Få henne till Sverige = det är som att dö mentalt

Båda lät henne dö mentalt — och själv leva

Båda brutaliseras och traumatiseras

Slutsatser: äktenskap

- * Pojkar blir bortgifta, överskattar sin egen styrka/kapacitet samtidigt som de underskattar beroendet av närstående män (fadern)
- * De riktar sin förtvivlan, vrede mot ”kusinen” – hon ”ansvarig”, hon ett hinder för hans liv. Mitt liv eller hennes liv
- * Lär sig kontrollera även misshandla, slå, förnedra kvinnor
- * Lär sig underordning, beroende av närstående män

Några nya fall

- * En asylsökande 13-årig
- * En fällande dom
- * Ett LVU-ärende

Dom: äktenskapstvång, okt 2017

- * Under uppväxttiden fick hon umgås med vänner och hon fick också bjuda hem vänner. Vidare fick hon såväl sminka sig som använda de kläder hon ville. Sjal behövde hon inte ha på sig annat än under ramadan. Heder var inte något som det talades om i hemmet, men hon fick veta att såväl familjen som släkten var betydelsefull. Varje eller vartannat år åkte familjen till hemlandet för att hälsa på släktingar där.

Dom oktober 2017

- * Fadern såg nämligen en sms-konversation mellan henne och pojkvännen när han gick in i hennes telefon och tittade. När fadern sedan frågade ut henne om vad hon och pojkvännen hade gjort kände hon sig tvungen att tala om att de hade haft sex. Fadern förklarade då att hon och pojkvännen var tvungna att förlova sig så att det inte ”blev problem”. Enligt kulturen kunde hon nämligen inte gifta sig med någon annan när hon inte längre var oskuld. I februari 2015 blev det också förlovning. Förhållandet tog dock slut redan i april 2015 och något senare bröts också förlovningen.

Skam

- * Föräldrarna, som hade berättat för sina släktingar att dottern hade förlovat sig, tyckte då att hon hade dragit skam över familjen. De började straffa henne på olika sätt. Hon fick inte umgås med vännerna på fritiden, utan var tvungen att gå hem direkt när skolan var slut. Hon fick inte ens ha telefonkontakt med vännerna.

Sanktioner

Hon fick inte använda smink och smycken som hon ville och en period blev hon fråntagen allt smink. Hon fick inte gå till skolan i mjukisbyxor eller keps. Allt detta pågick ända fram till att familjen åkte till hemlandet sommaren 2017. Det blev inte någon som helst lättnad för henne efter att hon hade blivit myndig. Inför att hon skulle ta studenten år 2017 sade föräldrarna åt henne att hon inte skulle få studera vidare och inte heller få arbeta. Som skäl angav de bl.a. att det fanns risk för att hon stötte på fd pojkvännen. Föräldrarnas besked medförde att hon tappade lusten att plugga. Studenten fick hon i alla fall ta. Vidare tilläts hon att sminka sig på studentdagen och att "åka med på flaket". Hon fick dock inte bryta fastan på studentdagen och några studentfester fick hon inte gå på.

Vilseledande äktenskapsresa

- * Till en början ville hon inte åka med till hemlandet. Hon befارade nämligen att hon skulle bli bortgift där eller att fadern skulle slå henne eller döda henne där. När hon förklarade att hon ville stanna kvar hemma erbjöd sig fadern att också stanna kvar. Sedan lovade han att han inte skulle göra något mot henne i hemlandet. På grund av löftet och då hon ville träffa sina släktingar valde hon att trots allt följa med. Uppskattningsvis två dagar efter ankomsten till hemlandet frågade fadern henne om hon ville gifta sig. Hon ville inte gifta sig, men det vågade hon inte säga eftersom hon var rädd för att då bli slagen. Hon svarade därför "jag vet inte". Fadern blev arg och sade hon skulle ge honom ett svar. Vidare spottade han på henne. Brodern bad då fadern att lämna henne ifred.

Bundsförvant

- * Brodern svarade att hon skulle ha pratat med honom tidigare så att de ”hade kunnat göra något”. Ett antal släktingar kom sedan på besök hos dem därför att föräldrarna hade sagt till släktingarna att hon och en kusin skulle gifta sig. Brodern berättade för vissa av släktingarna att hon inte ville gifta sig, men det var ingen som lyssnade på honom. När hon insåg att hon verkligen skulle bli bortgift skrev hon till en kvinnlig kusin, som tog kontakt med polisen, sociala myndigheter och andra. Till slut kom kusinen med en frivillig stödperson och lärare.

Mer bestraffning

Brodern bråkade sedan med modern angående detta med förlovningen varefter han lämnade det ställe som familjen bodde på.

Fadern, som föreföll ha fått reda på att hon inte ville gifta sig, gjorde gällande att det var hon som låg bakom att brodern hade bråkat med modern. Fadern gick sedan till fysiskt angrepp på henne.

Våld och tvång

- * Han drog henne i håret och slog henne i bakhuvudet. Hon kan inte säkert säga om slagen utdelades med knuten eller öppen hand, men slagen gav upphov till smärta. Även hårdragningarna gav upphov till smärta. Hårdragningarna gjorde mer ont än slagen.
- * Modern var närvarande vid misshandeln. Under misshandeln sade fadern att hon skulle gifta sig ”vad som än hände”. Han sade också att om hon inte gick med på giftermål så skulle hon bli inlåst i sitt rum, inte ha tillgång till internet och mobiltelefon, inte få träffa kamrater och inte få studera vidare eller arbeta. Slutligen tog han hennes mobiltelefon och sade att hon inte kunde göra något annat än att gifta sig.

Moderns agerande

- * Vid kontakterna med stödpersonen använde hon mobiltelefoner som tillhörde hennes bröder och en kusin.
- * Sedan loggade hon in på en telefon som tillhörde en av bröderna i avsikt att logga ut modern från snapchat. Modern tog då några screenshots och tog sedan kontakt med fadern.

Föräldrarna inför rätten

- * Inte heller vet hon varför sonen lämnade oriktiga uppgifter vid de kontakter som han hade med stödpersonen.
- * När han fick höra talas om pojkvännen och att dottern hade haft sex med honom funderade han inte så mycket på det. Han tyckte att dottern själv fick bestämma hur hon ville ha det. Dottern och pojkvännen hade planer på att gifta sig, men efter ett tag tog det slut mellan dem. Dotterns tillvaro blev inte på något sätt begränsad efter detta med pojkvännen.

Föräldrarna inför rätten

- * Han har aldrig kontrollerat dotterns telefon, varken i Sverige eller i hemlandet. Inte heller hände det att han tog ifrån dottern hennes telefon i hemlandet. Han vet bara att telefonen hade tappats och därför inte fungerade annat än ibland.
- * Påståendena om våld och ofredande från hans sida gentemot dottern i Sverige och hemlandet är osanna.

Föräldrarna inför rätten

- * Han utövade inga som helst påtryckningar på dottern inför giftermålet.
- * Om dottern hade sagt nej så hade han och modern avstyrt giftermålet. Dottern gav aldrig uttryck för att hon inte ville gifta sig. Inte heller sonen sade något om att systemen inte ville.

Rättens bedömning

- * Flickans uppgifter: trovärdighet
- * Föräldrarnas trovärdighet
Stödbevisning : kontakt med en stödperson

Dom juli 2014, LVU

- * Fadern och modern har föreslagit en man från hemlandet till den unga att gifta sig med. Den unga har uppgett att hon blev tvingad att gifta sig med denne man enligt islamsk tradition, vilket skedde i januari 2014. Efter ett sexuellt umgänge med mannen blev hon gravid och gjorde abort. När fadern fick veta att hon hade gjort abort ska han enligt henne ha sagt att hon måste gifta sig officiellt med mannen för att det annars skulle det bli en skam för familjen och att familjen skulle tappa sin heder. Planeringen var att hon skulle gifta sig med mannen i juni eller juli i år.
- * Flickan har berättat att det finns en hederskultur i släkten och att det har förekommit hedersmord i släkten i hemlandet. Hon är rädd för att bli bortgift mot sin vilja och att bli utsatt för våld. Den unga har uppgett att hon vid ett tillfälle hamnade i konflikt med fadern om situationen och att fadern då spottade på henne. Av utredningen framgår också att fadern och modern kan svära åt henne och säga fula ord, bl.a. har fadern sagt könsord till henne samt att hon är en skam och en hora.

Föräldrarna inför rätten

- * Enligt fadern och modern har det inte förelegat något tvång i fråga om äktenskap. Fadern har berättat att den unga först önskade gifta sig med en svensk man som konverterat till islam, men efter att ha lyssnat på föräldrarnas synpunkter kom hon fram till att det inte var rätt att gifta sig med honom. Fadern uppgav att de därefter lämnade förslag på flera lämpliga kandidater i hemlandet och utifrån dessa fann den unga att faderns kusin skulle kunna vara en lämplig kandidat. De genomförde en islamisk ceremoni i januari byggd på frivillighet. Till en början fungerade förbindelsen med mannen. Sedan blev den unga förändrad och de förstod inte vad som hände. Den unga ville att äktenskapet skulle annulleras och det var inte trevligt för honom att ringa mannens föräldrar och tala om detta.
- * Nu säger de inget om att den unga inte vill gifta sig, att hon vill fortsätta studera och skaffa sig ett yrke. Det finns inte någon hederskultur. Den unga har aldrig blivit fysiskt slagen av någon släkting i hemlandet. Fadern har medgett att han ibland i upprörda situationer har sagt mindre lämpliga saker men att detta inte sker regelbundet. Att han spottat på den unga har han förnekat. Som förklaring till dotterns berättelse har han uppgett att det är skolsköterskan, socialtjänsten och kamrater som har påverkat henne och att det också kan ha varit rektorn på dotterns skola som påverkat den unga då fadern har hamnat i konflikt med rektorn.